

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Nyelvtudományi Doktori Iskola

Romanisztika Program

Fodorné Bene Kata Beatrix

KOLLOKÁCIÓK AZ OLASZ NYELVBEN

című doktori disszertáció tézisei

Témavezető:

Dr. Fábián Zsuzsanna CSc, egyetemi tanár

Budapest

2018

A disszertáció célja

A doktori értekezés célja, hogy a kollokációk iránt érdeklődő magyar nyelvészek számára összefoglaló-elemző képet adjon az itáliai kollokációkutatás aktuális tendenciáiról és eredményeiről. Ezen kívül, összehasonlító elemzés révén, bemutatja az utóbbi évtizedben megjelent olasz nyelvű kollokációs szótárakat. A disszertáció nem titkolt szándéka továbbá, hogy esetleges segédanyagként, inspirációként szolgáljon egy hiánypótló olasz–magyar/magyar–olasz kollokációgyűjtemény összeállításához.

A téma indoklása

A választásom azért esett a kollokációkra, mert már a szakdolgozatom (*Proposte per un dizionario ungherese-italiano delle reggenze verbali - Egy készülő magyar–olasz igei vonzatszótár terve*, ELTE BTK 2002) írásakor felkeltette érdeklődésemet az igevonzatok – kollokációk – idiómák megkülönböztetésének nehézsége, valamint a kollokációk lexikográfiai megjelenítésének problematikája. Doktori tanulmányaim megkezdésekor eldöntöttem, hogy részletesebben foglalkozom a témával, ill. doktori disszertációm is a kollokációk témakörében írom.

A választott téma időszerűsége

Bár számos mű született a kollokációkról, a választott téma időszerűségét indokolja, hogy a szókombinációk kutatása folyamatosan fejlődő tudományterület, amelyen belül napról napra nyílnak új

perspektívák: gondolhatunk a korpusz-nyelvészeti vizsgálatokra, a frazeológiára, az idegennyelv-oktatásra, a fordítástudományra vagy a pszicholingvisztikára egyaránt. Olaszországban a nemzetközi tendenciákhoz képest viszonylag későn, csupán az elmúlt néhány évtizedben kapott lendületet a szókombinációk szisztematikus kutatása (vö. KONECNY 2010a: 34–87), amely hatására a 2000-es évek elején számos, nemzetközi érdeklődésre számot tartó mű jelent meg (pl. CASADEI 2003, CANTARINI 2004, JEŽEK 2005, FALOPPA 2011, GIACOMA 2012, SQUILLANTE 2016). A megélnékült érdeklődésnek köszönhetően az olasz lexikográfia területén is (mindössze néhány év alatt), öt különböző egynyelvű szókombinatorikai szótár született (URZI 2009, RUSSO 2010, TIBERII 2012, LO CASCIO 2012, 2013).

Kérdésselvetések

A disszertációban az alábbi kérdésekre keresem a választ:

- Létezik-e az olasz szakirodalomban egységes definíció a kollokációkra?
- Milyen kritériumok alapján lehet elkülöníteni az olasz nyelvben a szabad szókapcsolatokat a kollokációktól, valamint ez utóbbiakat az idiomatikus kifejezésektől?
- Hogyan határozható meg az ún. szemantikai vagy lexikai kohézió, amelyet a kollokációk alapvető jellemzőjeként tart számon a vonatkozó szakirodalom?

- Az utóbbi évtizedekben megjelent olasz kollokációs szótárak felépítése és tartalma megfelel-e az aktuális lexikográfiai trendeknek és egy tágabb felhasználói közönség igényeinek?
- Milyen módon valósulhat meg a kollokációk optimális megjelenítése a kétnyelvű szótárakban?
- Milyen összefüggések határozzák meg az olasz nyelvben az igei kollokációk és az igevonzatok közötti kapcsolatot?

A disszertáció tartalma

A doktori értekezés szerkezete: tartalomjegyzék, bevezetés, négy fejezet, források, felhasznált irodalom jegyzéke. A disszertáció terjedelme: 145 oldal.

Első fejezet

A disszertáció első fejezetében definiálom a kollokáció fogalmát, elhelyezem a kollokációk csoportját a frazeológia tudományágán belül és áttekintem a nemzetközi szakirodalmat (elsősorban FIRTH 1957; HALLIDAY 1966; SINCLAIR 1966, 1991; HAUSMANN 1984; VAN DER MEER 1998 munkáit), valamint a magyar szerzők (KÁROLY 1970; BÁRDOSI 2010; FORGÁCS 2007; REDER 2004; HOLLÓS 2012) jelentősebb műveit. Ezután ismertetem a kollokációk meghatározásában megjelenő kvalitatív és kvantitatív megközelítés főbb jellemzőit. A kvantitatív megközelítés szerint kollokációnak tarthatjuk két- vagy több szó gyakori együttes előfordulását, amennyiben az bizonyos gyakorisággal történik. A kvalitatív,

szemantikai alapú megközelítés azonban az alkotóelemek között létrejövő szemantikai kohézió alapján különbözteti meg a kollokációkat a szabad szókapcsolatoktól.

A disszertációban a kollokációk kognitív szemantikai alapú, HAUSMANN (1984) alapelveit követő, KONECNY (2010b) által is bemutatott kollokációelméletet adoptálom. A kollokációk elemzésekor és kategorizálásakor elsődleges szempontnak tartom az alkotóelemek között létrejövő affinitást, azaz a lexémák közti szemantikai kohéziót, valamint a szemantikai kohéziót előidéző kognitív tényezőket. Elfogadom a GROSSMANN és TUTIN (2002) által meghatározott prototipikus kollokáció fogalmát, mely szerint kollokációnak nevezzük azt a két szóból álló szókapcsolatot, amely transzparens, tehát jelentése általában kikövetkeztethető az alkotóelemeik jelentéséből, de előre nem megjósolható, hogy miért pont az adott alkotóelemek kapcsolódnak össze (pl. *la lezione salta* 'elmarad a tanóra', *prendere una decisione* 'döntést hoz', *mercato nero* 'feketepiac', *gravemente ferito* 'súlyosan sérült'). A kollokációk szemantikailag domináns eleme a bázis, a bázistól szemantikailag függő, alárendelt elem a kollokátor. A kollokációk legfontosabb jellemzőjének a szemantikai meghatározottságot tartom, tehát azt a tulajdonságot, mely szerint a kollokációk jelentése nem az alkotóelemek jelentéseinek összeadódása, hanem az elemek egymástól függő jelentésének összessége.

Második fejezet

A disszertáció második fejezete az olasz szakirodalomban megjelent kollokációelméletekkel foglalkozik, elsősorban JEŽEK (2005), CASADEI

(2003), CANTARINI (2004), FALOPPA (2011), SQUILLANTE (2016) nyomán. Ezt követően ismertetem a kollokációk jelölésére használt változatos terminológiát és megvizsgálom, hogy mennyiben feleltethetőek meg egymásnak ezek a kategóriák. Részletesen áttekintem a kvalitatív, azaz szemantikai alapú kollokációelméletet, elsősorban KONECNY 2010a, 2010b) olasz nyelvű kollokációkra kidolgozott eredményei alapján. Javaslatot teszek arra, hogyan lehet megkülönböztetni a kollokációkat a szabad szókapcsolatoktól, valamint az idiomatikus szerkezetektől. A disszertációban KONECNY (<http://www.kollokation.at/it/il-progetto/la-nostra-concezione-di-collocazione/>) alapján részletesen ismertetem a szemantikai kritériumok alapján meghatározott kollokációtípusokat:

- Kollokációk specifikus vagy egyjelentésű kollokátorral
pl. *dirigrinare i denti* 'csikorgatja/vicsoritja a fogát', *il sole tramonta* 'lemegy a nap', *stipulare un contratto* 'szerződést köt', *naso camuso* 'tömpe orr'
- Kollokációk poliszém kollokátorral
pl. *odio profondo* 'mély gyűlölet', *ammazzare il tempo* 'elüti az időt', *stirare i capelli* 'kivasalja a haját', *pescare un numero* 'kihúzza egy számot'
- Kollokációk szemantikailag nem meghatározott kollokátorral
pl. *prendere una decisione* 'döntést hozni', *mettere in rilievo (qc)* 'kiemel, előtérbe helyez vmit', *mettere in moto (qc)* 'beindít (vmit)', *fare colazione* 'reggelizik'
- Elliptikus szerkezetű kollokációk
pl. *il rubinetto perde* 'csöpög a csap', *il cellulare non prende* 'nincs térerő/a mobiltelefon nem működik'
- Kollokációk a szabad szókapcsolatok határán
pl. *lavarsi i denti* 'fogat mos', *levare/estrarre un dente* 'kihúzza a fogát', *mantenere un segreto* 'titkot tart'

Ezt követően kísérletet teszek a polirematikus kifejezések (pl. *macchina da scrivere* 'írógép', *buco nero* 'fekete lyuk', *terzo mondo* 'harmadik világ', *dare una mano* 'segíteni', *a buon mercato* 'olcsón', *tirare le cuoia* 'meghal, elpatkol' stb.) definiálására, jellemző tulajdonságaik ismertetésére. Ezek a több szóból álló egységek szerkezetük alapján a szintagmákhoz hasonlóak, azonban a disztribúciós kritériumok és az alkotóelemeik közti kohézió alapján inkább az egyszerű szavakkal egyenértékűek. A polirematikus kifejezések jellemző tulajdonságai az erős szintagmatikai és paradigmaticai kohézió, valamint a lexikalizációra való hajlam. Kizárólag szemantikai kritériumok szerint a polirematikus kifejezéseket a kollokációktól elkülöníteni nem lehet, azonban a fenti tulajdonságaik együttes előfordulása alapján a polirematikus kifejezések körülhatárolhatóak (I. SQUILLANTE 2016).

Harmadik fejezet

A harmadik részben a szerző összehasonlító lexikográfiai elemzést végez az elmúlt évtizedben megjelent alábbi olasz egynyelvű kollokációs szótárakon:

- URZÌ, FRANCESCO (2009), *Dizionario delle Combinazioni Lessicali*, Lussemburgo, Convivium.
- RUSSO, DOMENICO (2010), *Modi di Dire. Lessico Italiano delle Collocazioni*, Roma, Aracne.
- TIBERII, PAOLA (2012), *Dizionario delle collocazioni. Le combinazioni delle parole in italiano*, Bologna, Zanichelli.

- LO CASCIO, VINCENZO (a c. di) (2012), *Dizionario combinatorio compatto italiano*, Amsterdam; Philadelphia, John Benjamins.

A szerző ebben a fejezetben ismerteti a művek elméleti háttérét, majd a formai és tartalmi megvalósítás elemeit veti össze. Az olasz kollokációs szótárak kontrasztív elemzésének szempontjai: hozzáférés, motiváció, terminológia, célközönség, a címszavak és szókombinációk kiválasztásának kritériumai, igei szerkezetek megjelenítése. Ezt követően az *amore* szóhoz kapcsolódó négy konkrét szócikk kontrasztív elemzése következik, valamint az ígét tartalmazó kollokációk szótári megjelenítésének összevetése. Utóbbi vizsgálat elsődleges célja, hogy megállapítsa: megfelelő információhoz jut-e az olvasó a szótárból az adott ige nyelvhasználati lehetőségeiről továbbá megvizsgálja, hogy a lemmatizált igék mellet az olasz kollokációs szótárakban megjelenik-e bármilyen formában bázis-típusú elem (főnév).

A fejezet utolsó része a vonzatos igék és az ígét tartalmazó kollokációk közötti esetleges összefüggések feltárásával foglalkozik. Az európai nyelvekben rendszerint külön tárgyalják az igei valencia és a frazeológiai rögzültség témakörét, kevés mű született (pl. FÁBIÁN 1996, 2009; SCHERFER 2002), amely érintené a két jelenség közötti esetleges kapcsolódási pontokat. A kollokációk és az igevonzatok közti összefüggések feltárása érdekében a kollokációkat nem kizárólag a hagyományos módon, a szemantikailag fölrendelt elem, azaz a bázis irányából, hanem a kollokátor, tehát az ige irányából kiindulva is vizsgálom.

Az olasz nyelvű kollokációs szótárak összehasonlító elemzését végül kiegészíti egy rövid áttekintés, amely a kollokációk

megjelenítését vizsgálja a kétnyelvű magyar–olasz (KOLTAY-KASTNER–JUHÁSZ 2000) és olasz–magyar (HERCZEG–JUHÁSZ 2000) szótárakban, továbbá javaslatot tesz a kollokációk optimális szótári megjelenítésére.

Negyedik fejezet – Konklúziók

A negyedik fejezet összegzi a vizsgálatok eredményeit, választ ad az értekezés elején felvetett kérdésekre és levonja az olasz nyelvet érintő kollokációkutatás eredményeire vonatkozó következtetéseket.

Az elmúlt két évtizedben, a megélnékült nyelvészeti érdeklődés hatására, számos kollokációelmélettel kapcsolatos mű gazdagította az olasz nyelvű szakirodalmat, azonban egységes, a kollokációkat meghatározó definíció nem született. Fontos azonban megemlíteni, hogy az összes kapcsolódó elméleti művet jegyző olasz szerző egyetért abban, hogy a kollokációk átmeneti kategóriát képeznek a szabad szókapcsolatok és az idiomatikus kifejezések között: szintagmatikailag kevésbé rögzültek, mint az idiómák, de több megszorítás vonatkozik rájuk, mint a szabad szókapcsolatokra. A kollokációkra jellemző továbbá, hogy tagjaik gyakran lépnek egymással kombinációba, és meghatározza őket egyfajta lexikai rögzültség, amely hatására, egy bizonyos jelentés kifejezésére, a kollokáció egyik alkotóeleme, a bázis, egy meghatározott szót, azaz a kollokátort választja maga mellé. A disszertációban bemutatott kollokációelméletek a kollokációk fent említett tulajdonságai közül a gyakoriságot, a szemantikai rögzültséget vagy a strukturális rögzültséget állítják középpontba. A kollokációt meghatározó egységes

definíció hiányából következik, hogy nem körülhatárolhatóak egyértelműen azok a kritériumok sem, amelyek alapján elkülöníthetőek a kollokációk a szabad szókapcsolatoktól, valamint az idiomatikus kifejezésektől.

A disszertációban adoptált kognitív szemantikai kollokációelmélet szerint a kollokációkat az alkotóelemek közti szemantikai kohézió alapján lehet meghatározni; HAUSMANN (1984) elméletét követve, KONECNY (<http://www.kollokation.at/it/il-progetto/la-nostra-concezione-di-collocazione/>) a kollokációkat félig kötött szókapcsolatokként határozza meg, amelyek egy kontinuumon helyezkednek el, átmenetet képezve (jelentésbeli rögzültségük mértéke alapján) a szabad szókapcsolatok és az idiomatikus kifejezések között. A kognitív szemantikai elmélet szerint a kollokációk tagjai közötti szemantikai kohézió létrejöttében a jelentéstani és kognitív tényezők meghatározó szerepet kapnak; a kollokációk tipikusak és prekonstruáltak, tehát a mentális lexikonban egységként tárolódnak, valamint előre nem megjósolhatóak és nem teljesen transzparenssek. HAUSMANN (1984) elmélete alapján a kollokáció legalább két, együtt előforduló szó közti szintagmatikus kapcsolat, és a szavak között megjelenik egyfajta jelentésbeli „affinitás,” azaz hajlandóság arra, hogy bizonyos esetekben együtt jelenjenek meg.

Eltérő véleményt képvisel JEŽEK (2005), aki szerint nincsenek olyan pontosan meghatározott kritériumok, amelyek alapján ténylegesen el lehet különíteni a kollokációkat a szabad szókapcsolatoktól és az idiómáktól. Az alapvetően strukturalista megközelítés szerint az idiómák, a kollokációk és a szabad szókapcsolatok közti különbséget a szókombinációt érintő restrikcio

megjelenése, a jelentés kiszámíthatósága és a paradigmaticai behelyettesíthetőség/szintaktikai önállóság kritériumai határozzák meg. Ježek mégis arra hívja fel a figyelmet, hogy nehéz kategorizálni a szókombinációkat, hiszen a felsorolt kritériumok egymásra is hatnak és különböző mértékben jelennek meg az adott példában. Éppen ezért – hangsúlyozza Ježek – nem lehet elhelyezni a szókombinációkat egy kontinuum mentén a szabad szókapcsolatoktól a kollokációkon át az idiómák irányába. Ježek szerint az idiomatikus és az idiómákat jellemző metaforikus jelentés nem a szókombinációkra vonatkozó megszorításokkal függ össze, hanem a kifejezés egészéből induló metaforizáció eredménye. Ennek a metaforizációs folyamatnak a következménye, hogy a kifejezés tagjai rögzülnek, és mindez legfeljebb részben függ össze azzal, hogy az adott szavak milyen módon kombinálódnak egymással.

A kollokációk és a polireamatikus kifejezések közötti különbség meghatározása sem egységes az olasz szakirodalomban. KONECNY (2010a, 2010b) és CASADEI (2003) a kollokációk egy külön csoportjaként tárgyalja őket; MASINI (2011) szerint a kollokációk és a polireamatikus kifejezések közötti különbség az utóbbiakra jellemző erős szintagmatikai és paradigmaticai kohézióban rejlik, valamint gyakori lexikalizációjukban és metaforikus jelentésükben. A számítógépes nyelvészet eszközeivel, kvantitatív módon vizsgálja a polireamatikus kifejezések és a kollokációk közti különbséget SQUILLANTE (2016). Eredményei, a szintagmatikai és paradigmaticai változtathatóság alapján, azt támasztják alá, hogy előbbiek inkább lexikai egységek, utóbbiak pedig szintagmatikus kapcsolatok. A polireamatikus kifejezések alkotóelemeinek jelentéséből tehát egy új,

egységes jelentéstartalom jön létre. Ezek a kifejezések nem módosíthatóak szintagmatikailag és paradigmaticailag, míg a kollokációkra vonatkozó megszorítások jelenlétét vagy esetleges hiányát összetettebb, szerteágazóbb kritériumrendszer határozza meg és a restriktíók jellege függ az adott kollokáció szerkeztétől is.

Az öt olasz nyelvű kollokációs szótár létrejöttével az olasz lexikográfia felzárkózott a kollokációs szótárak nemzetközi kínálatához. Természetesen az elemzett négy mű között, különböző aspektusaikat tekintve, jelentős különbségek mutatkoznak. Ezek az eltérések azonban egy „átlagos” szótárhasználatnak talán fel sem tűnnek, hiszen számára leginkább a szócikkek áttekinthetősége fontos. Nyelvészeti szempontból azonban hiányolható, hogy a szótárak nem definiálják pontosan, hogy mit tekintenek kollokációnak, szabad szókapcsolatnak, esetleg idiómának vagy akár polirematikus kifejezésnek. Megállapítható ugyanakkor, hogy az olaszt idegen nyelvként tanulók számára TIBERII *Dizionario delle Collocazioni* című műve, valamint URZI *Dizionario delle Combinazioni Lessicali* című szótára nehezen értelmezhető és használható, elsősorban a szókombinációk jelentésére, szintaktikai tulajdonságaira és a megfelelő használatára vonatkozó információk hiányában. LO CASCIO *Dizionario Combinatorio Compatto Italiano* című szótárát tekinthetjük a leggazdagabbnak a szókombinációkhoz kapcsolódó információk tekintetében, jóllehet a szócikkek felépítése olykor bonyolult, nem következetes. RUSSO *Modi di Dire* című műve olasz anyanyelvű olvasók számára is bonyolult felépítésű, használata a címszavak alatti példák átláthatatlan rendszerezése, „ömlesztett” megjelenítése miatt rendkívül nehézkes.

Az összes szótárra jellemző azonban, hogy nem tudható, milyen mértékben tükrözik a nyelvi valóságot, hiszen a lemmatizált szavak és a hozzájuk kapcsolódó kollokációk kiválasztásának kritériumairól, forrásairól általánosságban keveset tudunk. A szerzők részéről hiányzik a kollokációk definiálását és kiválasztását illető pontos kritériumrendszer kijelölése, valamint a szótár forrásainak explicit megadása.

Ami az igét tartalmazó szókombinációkat illeti, megállapítható, hogy a kollokációs rögzültség és az igék vonzatszerkezete nem függetlenek egymástól és egymásra kölcsönösen hatást gyakorolnak. A két megközelítés (a valencia ill. a kollokációk irányából) ugyanahhoz a nyelvi jelenséghez – jelen esetben a szintagmatikus szerkezetekhez – közelít, de eltérő elméleti háttérrel és más módszerrel. A fentiekből következik, hogy a főnév + ige felépítésű kollokációkat érdemes nem csupán a főnévi bázis, hanem az ige, tehát a kollokátor felől is vizsgálni, valamint a kollokációs szótárakban az igei lemmánál is felsorolni. Ez a megjelenítési mód, mely alapvetően a *Dizionario Combinatorio Compatto Italiano* szótárban jelenik meg, segíti az olvasókat abban, hogy megismerjék az adott ige tipikus használatát és pontos jelentését a kapcsolódó főnévi vonzatok révén.

Amennyiben a kollokációs szótárak alapvető célközönségének az idegen nyelvet tanulókat tartjuk, elsődleges szerkesztési szempont a szócikkek egyszerű és átlátható strukturálása, amely leginkább a *Dizionario delle Collocazioni* és a *Dizionario delle Combinazioni Lessicali* jellemzője, valamint ezek digitális verzióinak sajátossága. Szerkezeti felépítése, a szócikkek mikrostruktúrája, a kollokációk szerkezeti ábrázolása és a példamondatok alapján azonban

a disszertációban ismertetett olasz–német kollokációs szótár (l. részletesebben AUTELLI; KONECNY; BRADL-ALBRICH 2012) használható a leghatékonyabban. Az aktuálisan hozzáférhető szócikkek alapján ez a hamarosan megjelenő kétnyelvű kollokációs szótár (l. KONECNY; AUTELLI 2018) – HOLLÓS (2014) SZÓkapTÁR című művéhez hasonlóan – a szerzők didaktikai és szemantikai kutatásainak eredményeit egyesíti egy gyakorlati használatra, nyelvtanulóknak készült tanulószótárban.

A magyar–olasz (KOLTAY-KASTNER; JUHÁSZ 2000) és az olasz–magyar (HERCZEG; JUHÁSZ 2000) kétnyelvű általános szótárakban a kollokációk megjelennek ugyan, de többnyire a lemmák szerkezetének felépítése gátolja a megfelelő szókombináció megtalálását. A kollokációk gyakran az egyes aljelentések definíciójaként (szinonima helyett), vagy a példák, a szabad szókapcsolatok között jelennek meg, de előfordulnak az idiómák és a közmondások csoportjában is; jóllehet a kollokáció funkciója éppen az adott szó tipikus nyelvi környezetének bemutatása. Fontos lenne ezért elkülöníteni a szócikkben a kollokációkat, megkülönböztetni őket az idiomatikus szerkezetektől, valamint jelölni a vonzatszerkezeteket is, konkrét szavakkal kitöltve az általánosabb vmi/vki kategóriákat. A kollokációk megjelenítése azért is elengedhetetlen a kétnyelvű szótárakban, mert a nyelvek között az adott jelentést kifejező kollokációk gyakran különböznek, hiszen eltérő nyelvi közösségek eltérő módon is konceptualizálhatják a nyelven kívüli valóságot.

A tézisekhez felhasznált szakirodalom

AUTELLI, ERICA; KONECNY, CHRISTINE; BRADL-ALBRICH, MARTINA (2012), *Creating a bilingual learner's dictionary of Italian and German collocations: strategies and methods for searching, selecting and representing collocations on the basis of a learner-oriented, semantic-conceptual approach*, In: Vatvedt Fjeld, Ruth; Torjusen, Julie Matilde (eds.), *Proceedings of the 15th Euralex International Congress, Oslo, 7-11 August 2012*, Oslo, Department of Linguistics and Scandinavian Studies of the University of Oslo, 726–736.

BÁRDOSI VILMOS (2010), *Francia–magyar tematikus szólásszótár*, Budapest, Tinta Könyvkiadó.

BENE KATA (2002), *Proposte per un dizionario ungherese-italiano delle reggenze verbali (Egy készülő magyar–olasz vonzatszótár terve)*, Budapest, ELTE BTK.

CANTARINI, SIBILLA (2004), *Costrutti con verbo supporto*, Bologna, Pàtron.

CASADEI, FEDERICA (2003), *Lessico e semantica*, Roma, Carocci Editore.

FÁBIÁN, ZSUZSANNA (1996), *Sulle connessioni tra le reggenze verbali e le unità fraseologiche verbali*, In: Blumenthal, Peter; Rovere, Giovanni (eds.): *Lexikalische Analyse romanischer Sprachen*, Tübingen, Niemeyer [Linguistische Arbeiten; 353], 33–40.

FÁBIÁN ZSUZSANNA (2009), *Ricerche sulla valenza*, Szeged, Grimm Kiadó.

FALOPPA, FEDERICO (2010), *Collocazioni*, In: Simone, R. (ed.): *Enciclopedia dell'italiano*, Roma, Istituto dell'Enciclopedia Italiana – Treccani, 229–232.

FIRTH, JOHN RUPERT (1957), *Modes of Meanings*, In: Firth, John Rupert, *Papers in Linguistics 1934- 1951*, London, Oxford University Press, 190–215.

FORGÁCS TAMÁS (2007), *Bevezetés a frazeológiába*, Budapest, Tinta Könyvkiadó.

GIACOMA, LUISA (2012), *Fraseologia e fraseografia bilingue. Riflessioni teoriche e applicazioni pratiche nel confronto Tedesco-Italiano*, Frankfurt am Main, Lang. Grossmann, Francis; Tutin, Agnes (2002), *Collocations régulières et irrégulières: esquisse de typologie du phénomène collocatif*, In: *Revue Française de Linguistique Appliquée* 7/1, 7–26.

HALLIDAY, M. A. K. (1966), *Lexis as a linguistic level*, In: C. L. Bazell et al. (eds.), *In Memory of J. R. Firth*, London, Longman, 148–162.

HAUSMANN, FRANZ JOSEF (1984), *Wortschatzlernen ist Kollokationslernen. Zum Lehren und Lernen französischer Wortverbindungen*, In: *Praxis des neusprachlichen Unterrichts* 31.

HERCZEG GYULA; JUHÁSZ ZSUZSANNA (2000), *Olasz–magyar szótár*, Budapest, Akadémiai Kiadó.

HOLLÓS, ZITA (2014), *SZÓKAPTÁR: Német–magyar SZÓkapcsolatTÁR. Korpuszalapú kollokációs tanulószótár. KOLLEX: deutsch-ungarisches KOLLokationsLEXikon. Korpusbasiertes Wörterbuch der Kollokationen. Deutsch als Fremdsprache*, Szeged, Grimm Kiadó.

JEŽEK, ELISABETTA (2005), *Lessico. Classi di Parole, strutture, combinazioni*, Bologna, il Mulino.

KÁROLY SÁNDOR (1970), *Általános és magyar jelentéstan*, Budapest, Akadémiai Kiadó.

KOLTAY-KASTNER JENŐ; JUHÁSZ ZSUZSANNA (2000), *Magyar–olasz szótár*, Budapest, Akadémiai Kiadó.

KONECNY, CHRISTINE (2010a), *Kollokationen. Versuch einer semantisch-begrifflichen Annäherung und Klassifizierung anhand italienischer Beispiele*, München, Martin Meidenbauer.

KONECNY, CHRISTINE (2010b), *Le collocazioni lessicali – proposta per una classificazione semantica*, In: Iliescu, Maria; Siller-Runggaldier, Heidi; Danler, Paul (eds.), *XXVe Congrès International de Linguistique et Philologie Romanes (= CILPR 2007)*, Innsbruck, 3-8 septembre 2007. Vol. III. Berlin – New York, de Gruyter, 125–134.

KONECNY, CHRISTINE, *La nostra concezione di collocazione*, In: <http://www.kollokation.at/it/il-progetto/la-nostra-concezione-di-collocazione/> (Utolsó hozzáférés: 2018. április 6.)

KONECNY, CHRISTINE; AUTELLI, ERICA (2018), *Kollokationen Italienisch-Deutsch*, Hamburg, Helmut Buske Verlag.

LO CASCIO, VINCENZO (a c. di) (2012), *Dizionario combinatorio compatto italiano*, Amsterdam; Philadelphia, John Benjamins.

LO CASCIO, VINCENZO (a c. di) (2013), *Dizionario combinatorio italiano*, Amsterdam; Philadelphia, John Benjamins.

MASINI, FRANCESCA (2011), *Polirematiche, parole* In: Simone, R. (ed.): *Enciclopedia dell'italiano*, Roma, Istituto dell'Enciclopedia Italiana – Treccani, 1109–1112.

REDER ANNA (2004), *Kollokációk kontrasztív modellje*, In: Pusztay, J. (ed.), *Kontrasztív nyelvészeti tanulmányok*, Szombathely, Berzsényi Dániel Főiskola Művelődéstudományi és Kommunikáció Tanszék, 50–62.

- RUSSO, DOMENICO (2010), *Modi di Dire. Lessico Italiano delle Collocazioni*, Roma, Aracne.
- SCHERFER, PETER (2002), *Lexikalische Kollokationen*, In: Kolboom, Ingo; Kotschi, Thomas; Reichel, Edward (eds.), *Handbuch Französisch. Sprache – Literatur – Kultur – Gesellschaft. Für Studium, Lehre, Praxis*, Berlin, Schmidt, 230–237.
- SINCLAIR, JOHN MCHARDY (1966), *Beginning the study of lexis*, In: C.E., Bazell ; J.C., Catford; M.A.K., Halliday; R.H., Robins (eds.), *In Memory of J.R. Firth*, London, Longman, 410–430.
- SINCLAIR, JOHN MCHARDY (1991), *Corpus Concordance Collocation*, Oxford, Oxford University Press.
- SQUILLANTE, LUIGI (2016), *Polirematiche e collocazioni dell'italiano*, Hildesheim, Universitätsverlag Hildesheim Tiberii, Paola (2012), *Dizionario delle collocazioni. Le combinazioni delle parole in italiano*, Bologna, Zanichelli.
- URZI, FRANCESCO (2009), *Dizionario delle Combinazioni Lessicali*, Lussemburgo, Convivium
- VAN DER MEER, GEART (1998), *Collocations as one particular type of conventional word combination. Their definition and character. EURALEX '98 Proceedings*. Liège, University of Liège, 313–322.

A szerző témával kapcsolatos publikációi

Alcune questioni emerse durante la redazione del „Vocabolario ungherese-italiano delle reggenze verbali, Giano Pannonio:Annali italo-ungheresi di cultura 6. 2005. pp. 81–91.

Collocazioni – Trovare le parole giuste per le proprie idee: I recenti dizionari dedicati alla combinatoria nel lessico. 2016. Italogramma.

Multilexikális egységek az olasz nyelvben (2018), Nyelvvilág 21. (a megjelenés várható ideje: 2018. november)